

stéphanie surrugue

Født 1977 i Danmark. Med en fransk far og en dansk mor var opvæksten tosproget – fransk i hjemmet, dansk i skolen. Og mere fransk hver sommer, når ferierne blev tilbragt hos farmoderen, tanterne og onklerne lidt uden for Paris for at holde familierelationerne og sproget varmt. Studerede i slutningen af 1990'erne europæisk filmhistorie og filosofi på Institut Catholique de Paris og tog efterfølgende en BA i fransk på Roskilde Universitet. Droppede franskstudierne til fordel for journalistikken og har skrevet om franske forhold – lige fra præsidentvalg og prinsgemaler til Tour de France – i bl.a. Politiken og i bogen *Enegænger – Portræt af en prins* (2010). Har alle årene rejst til Paris i tide og i utide og agter at blive ved med det.

intro

en kærlighedshistorie på trods

Det var en sommernat, byen sov let, vi havde brugt vores sidste francs på en flaske billig rødvin og en pakke filterløse Gitanes. Pariserhjulet stod stille i Tuileries-haven. Vi sneg os derind, klatrede op i en af gondolerne, kyssede i lysene fra Rue de Rivoli. Bag os lå Louvres slotsgård, foran os lå fremtiden og endnu flere eventyr. Ikke med hinanden, skulle det vise sig, men den sommernat i parken, hvor Frankrigs konger legede som børn – den holdt aldrig helt op.

Jeg har været forelsket i Paris et utal af gange. Jeg har også forladt Paris et utal af gange. For i højere grad end nogen anden europæisk by, jeg kender, rummer Paris lige så meget grusomhed som skønhed og lige så meget dumhed som historie. Lige så meget desperation, ulighed og had som *liberté, égalité, fraternité*. Alt det vidste jeg ikke som barn. Jeg vidste endnu ikke, at der hver uge ankom hundredvis af illegale immigranter til Goutte d'Or, Gulddråben, kvarteret, der kaldes Lille Afrika. Jeg vidste ikke, at prostitution og narkohandel blev sat i brutalt system af gangstere omkring natklubberne i det nordlige Paris. Jeg vidste ikke, at min egen generation voksede op til arbejdsløshed i betonbeholderne i Clichy-sous-Bois, den farveløse forstad, som i det nye årtusinde skulle forvandle sig en rygende kampzone for et socialt oprør.

Da jeg var barn, var mit Paris hverken romantisk eller desperat. Paris var en pligt. Hver sommer, når jeg blev sendt fra Danmark til Frankrig for at tilbringe ferierne i min fars barndomshjem mellem Paris og Versailles, rullede min gudfar med jævne mellemrum sin ramponerede Renault ind til hovedstaden for at give mig et par sælsomme historiektioner. For at spare nogle francs tog vi trapperne op til himlen, som

_____ lå svimlende højt oppe i Eiffeltårnet. Undervejs fortalte min gudfar eventyrlige historier om Gustave Eiffel, manden, der forvandlede drømme til jern og jern til drømme. Vi vandrede rundt i militærkomplekset Les Invalides, mens min gudfar fortalte bloddryppende historier om krigsherren Napoleon, som han vist beundrede lidt mere, end min faster syntes godt var. Vi gik ture i Marais, min gudfars barndomskvarter, hvor tempelherrerne engang havde huseret, og hvor byens jøder siden havde slået sig ned. Andre gange traskede vi langs boghandlerne ved Seinen og standsede op, hver gang min gudfar faldt over et helt særligt stykke laset litteraturhistorie. En gang imellem købte han en slidt roman til mig og indprentede mig med streng stemme forfatterens geni. Gjorde vi holdt for at spise frokost, var det altid på en lille bistro, hvor vi fik muslinger og pommes frites – det eneste fornuftige, Belgien havde bidraget med til verden, mente min gudfar – og jeg fik en flaske Orangina, ikke Coca Cola, eftersom USA jo aldrig havde bidraget med noget fornuftigt til verden – mente min gudfar.

_____ Jeg glemte det hele igen, når jeg kom hjem til Danmark. Og de mærkelige guldne romaner fra boghandlerne ved Seinen samlede støv på min reol, mens jeg om aftenen læste kommunebibliotekets Puk-bøger i skæret fra min sengelampe.

_____ I et par hidsige teenageår nægtede jeg at rejse til Paris. Jeg orkede ikke flere indlæringstunge sommerferier.

_____ Og så en dag stod jeg der igen. Med en stor kuffert i hånden og tusinde sommerfugle i maven: Jeg var 18 år, jeg var blevet optaget på universitetet i Rue d'Assas, og – bedst af alt – jeg havde fået lov til at bo i min tantes ledige *studio*, etværelses, i Marais-kvarteret, som jeg kendte fra de endeløse traveture med min velmenende gudfar.

_____ Jeg kunne historierne om tempelridderne, der i 1200-tallet huserede i de fleste af Marais' gader, der derfor bar navne som Rue du Temple og Rue Vieille du Temple. Jeg vidste også, at jøder fra hele verden gennem århundreder havde slået sig ned omkring Rue

des Rosiers. Jeg kendte historien om, hvordan kvarteret blev affolket under Anden Verdenskrig – og om, hvordan jøder fra Nordafrika og Mellemøsten havde reetableret det lille jødiske samfund i Marais efter alle rædslerne i 1940'erne.

Jeg vidste, at snesevis af aristokratfamilier havde bygget de smukke palæer her i Marais-kvarteret på højre Seinebred, inden dele af adelen i 1600-tallet begyndte at slå sig ned i kvarteret Saint Germain-des-Prés på den anden side af floden, mens kongefamilien og hoffets herrer og damer rykkede fra Louvre ud til Versailles som en sidste ekstravagant krampetrækning, inden revolutionen og guillotinen lod de adelige hoveder rulle på byens brosten.

Men alle de historier var *viden*. Jeg havde endnu ikke *følelsen* af Marais. Langsomt begyndte jeg at erobre kvarteret på egen hånd. Det gik op for mig, at min gudfar havde udeladt en ret central historie om Marais, nemlig den, at kvarteret var blevet samlingspunkt for Paris' homoseksuelle. Det var bøssernes indtog, der i løbet af 1980'erne havde givet det luvslidte Marais-kvarter en tiltrængt økonomisk og kreativ renæssance. De mange regnbuefarvede flag, som vajede foran tøjbutikker, apoteker og barer i gaderne, symboliserede det homoseksuelle samfund, og en elektrisk stemning af fest og frihed sitrede i gaderne. Det med flaget måtte to karseklippede kvinder forklare mig, mens vi stod og ordnede vores respektive vasketøj på møntvaskeriet i en sidegade til Rue du Temple. Også møntvaskeriets indgang var svøbt i det regnbuefarvede flag, der kan få den franske trikolor til at se så streng og konservativ ud.

I dag er det homoseksuelle miljø i Marais om muligt endnu mere blomstrende. Bageren i Sainte-Croix de la Bretonnerie sælger både almindelige smørdryppende croissanter og brød formet som penisser. Boghandleren rundt om hjørnet har indrettet en hel afdeling af fetisch-fotobøger med nøgne mænd. Velklædte bøsser fra hele verden promenerer fingerflettende gennem gaderne, mens de shopper designertøj til deres skødehunde i den luksuriøse kæledyrsforretning Moustaches,

kigger på homoerotiske værker i det boudoir-lignende kunstgalleri Bonheur du Jour eller tager sig en drink på barer med navne som Le Boy. I sommernætterne fyldes gadehjørnerne med festklædte bøsser og lesbiske, der danser og ryger cigaretter foran natklubberne, mens de elektroniske rytmer og gæsternes latterbrøl og frække pift blander sig med lyden af taxatrafikken på Rue de Rivoli. Søndag formiddag plejes tømmermændene på fortovscafeerne i Rue des Archives, hvor man både kan få en café crème, en sund brunch og kysse med sin elskede eller bare med nattens erobring, uden at forbigående hæver de velplejede øjenbryn. *Tout va*, alt går an, i Marais, hvor Paris' årlige Gay Pride kulminerer hver sommer. Og størst var jublen netop i denne bydel, da Frankrig på kanten af årtusindeskiftet vedtog *le PACS*, det registrerede partnerskab for personer af samme køn – hvorpå Paris fik en erklæret homoseksuel overborgmester. Marais' gamle tempelriddere vender sig muligvis i deres grave, men der er uden tvivl sjovere i kvarteret i dag end nogensinde før.

Da jeg som 18-årig forsøgte at finde en version af Paris, der var *min*, ikke min gudfars, flaksede jeg omkring på opdagelse i det meste af hovedstaden. Men hver gang blev det Marais, jeg vendte hjem til, tryk. Og når studenterøkonomien ikke rakte til flere fester i gaderne, udlevede jeg min forestilling om den unge intellektuelle pariserinde og spadserede med en stak romaner og filosofiske essays under armene ned til den magisk fredfyldte Place des Vosges. Den grønne plads var blevet opført af Henrik IV, der ønskede, at Marais skulle være centrum for kunst og litteratur, og at Place des Vosges skulle være centrum for byens skønånder og aristokrater.

Kongens ønske blev, *naturellement*, opfyldt. Adelsdamen Madame de Sévigné holdt litterære saloner i sit palæ på Place des Vosges, mens hun skabte sig et forfatterskab bestående udelukkende af breve. Digteren Théophile Gautier flyttede ind på pladsen, det samme gjorde forfatteren Alphonse Daudet, og senere Victor Hugo, der i sin bolig på Places des Vosges flere gange fik besøg af H.C. Andersen.

Litteraternes ånd hviler stadig over pladsen. Jeg kan mærke den, når jeg i dag sidder på en af de skyggefulde bænke, læser dagens *Libération* og *Le Figaro* på min iPad og lytter til springvandet, som også Victor Hugo kunne lytte til fra sine vinduer. Det er som om, tankerne flyver tættere på himlen, når man sidder på Place des Vosges.

Der er masser af turister på pladsen, som med sin grønne have i midten, omkranset af gamle fine palæer, er en af Paris' smukkeste. Men Marais har stadig evnen til at være sig selv. Et *rigtigt* kvarter, befolket af rigtige mennesker, der sjældent dyrker de romantiske klicheer om sommernætter i ballongyngerne længere nede ad Rue de Rivoli eller om romanlæsning i parkerne. For eksempel madame Garcia, conciergen i en gammel ejendom i Rue du Temple. Hun er en lille, kuglerund dame, der taler et rivende hurtigt parisisk med bred, portugisisk accent – det er årtier siden, at portugisiske immigranter overtog concierge-funktionerne i mange parisiske bygninger – og hun tripper hver dag rundt i kvarteret med blomstret tørklæde om halsen, praktiske sorte sko og en alenlang huskeliste over alle sine indkøb og gøremål. I en menneskealder har hun boet i conciergeboligen inde i den mørke, brostensbelagte gård, i et lille rødt hus, som alle bygningens beboere passerer med et høfligt *Bonjour* eller *Bonsoir* på vej op til deres respektive lejligheder, hvis stand og størrelse på ingen måde hænger sammen med de tårnhøje boligpriser; de seneste 20 år er Marais blevet *à la mode*, og det koster svimlende eurosummer at købe en lejlighed i tempelriddernes gamle gader. Derfor er madame Garcias beboere en velhavende flok; en svensk virksomhedsdirektør, en fransk operasanger, en kinesisk taskedesigner ... Kun et enkelt ægtepar, pensionisterne Boutton, er ikke velhavende; de har boet her siden 1950'erne, hvor hun var syerske, han var mekaniker, og de levede med deres to knægte i en lejlighed på 35 kvm. Nu er drengene for længst blevet midaldrende mænd, der bor i forstæderne med deres egne familier – og har købt forældrene en lidt større lejlighed i opgangen i Rue du Temple.

Ægteparret Boutton og madame Garcia er de eneste i bygningen, der kan huske, hvordan det var at gå gennem Rue du Temples sidegader til den larmende og lugtende markedsplads Les Halles, hvor bønderne fra det parisiske opland indtil begyndelsen af 1970'erne falbød deres kød, ost og grøntsager. I dag køber beboerne ind i de mange små specialforretninger i Marais; de køber brød hos den økologiske bager i Rue Rambuteau, te hos Mariage Frères i Rue du Bourg-Tibourg, olivenolie i Rue Vieille du Temple, blomster på det lillebitte marked foran det lokale rådhus i 4. arrondissement, hvor borgmesteren er kvinde, socialist, litteraturelsker, feministisk aktivist og af italiensk afstamning; ikke just prototypen på en fransk borgmester, men helt igennem typisk for den kreative klasse, som Marais-kvarteret har tiltrukket de seneste årtier.

De gamle Marais-beboere, folk som ægteparret Boutton og madame Garcia, er en del af den kulturelle trykkoger, som kvarteret altid har været. Men de har efterhånden mere tilfælles med de fåmælte og hårdtarbejdende kinesiske immigranter, der gennem 1980'erne forvandlede en del af strækningen mellem Rue de Rivoli og Place de la Bastille til et virvar af engrosbutikker med lædervarer og billigt bijouteri.

De lever roligt og respektfuldt side om side; bøs-serne, kineserne, de gamle parisere, turisterne og så selvfølgelig jøderne. Få skridt fra Marais' regnbuefarvede gader er butiksskiltene skrevet på hebraisk, og restauranter, boghandlere og kjolebutikker genlyder af et sælsomt sprog; fransk iblandet jiddisch og hebraisk.

Det jødiske kvarter *Pletzl* er et af de få områder i Marais, der næsten ikke har ændret sig, siden jeg som barn blev slæbt gennem gaderne af min gudfar, endsige siden jeg som studerende lærte at spise mig mæt i et enkelt pitabrød med falafel på en af kosherrestauranterne i Rue des Rosiers. Her er stadig stille om lørdagen, hvor de fleste forretninger har lukket, mens mænd med kalotter og lange krøller siver gennem gaderne for at fejre shabbat i art nouveau-synagogen i Rue Pavée eller i en af kvarterets mindre synagoger. Og her er stadig tumultariske tilstande ved falafel-boderne

om søndagen, hvor både lokale og turister skal have Paris' bedste kosher-deli – måske efterfulgt af en dampende apfelstrudel. Her er stadig gamle boghandlere med toraer i vinduet og metervis af jødisk litteratur i baglokalet, her er stadig købmænd med hyldevis af kosherfødevarer. Der er stadig kø til det gamle palæ i Rue du Temple, hvor de franske jøders historie kan nærstudies på Musée d'Art et d'Histoire du Judaïsme, men siden 2005 har skolebørn, turister og andre af Marais' museumsgæster stået i endnu længere kø til Shoahmuseet i Rue Geoffroy l'Asnier, som Jacques Chirac indviede på 60-års-dagen for befrielsen af Auschwitzlejren. Museet er et mindecenter over Anden Verdenskrigs følger og deportationer og rummer Europas største samling af dokumenter om Holocaust. Mange af Pletzl-kvarterets beboere kan læse deres familiemedlemmers navne på mindemuren ved indgangen til Mémorial de la Shoah. Og mange af museumsgæsterne træder ud på gaden med triste blikke og sagte stemmer. Vi er få meter og flere verdener fra det glade bøssekvarter. Men Marais kan rumme alle sine minoriteter – tolerancen er høj, det samme er levestandarden, og måske derfor har kvarteret været fri for de spændinger, der ulmer i Paris' nordlige kvarterer.

Hverken turisterne eller den sociale ulighed har fået ram på Marais – de to vidt forskellige faktorer har gjort mange andre områder af Paris svære at elske – og selv om revolutionens slagord om *liberté, égalité, fraternité* muligvis klinger hult i det nye årtusindes Paris, er Marais stadig mit kvarter ... forelsket i Paris eller ej.